

ความสำคัญของการบรรพชาอุปสมบทและบพาทหน้าที่พระอุปัชฌาย์

การบวชในพระพุทธศาสนา

การให้บรรพชาหรืออุปสมบทในพระพุทธศาสนา เรียกรบวชว่าการอุปสมบท (บาลี: อุปสมปทา) ในสมัยพุทธกาลมี ๘ วิธี คือ

๑. เอหิ ภิกขุ อุปะสัมปะทา เป็นการบวชที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระสาวกด้วยพระองค์เอง ด้วยการตรัสว่า "เอหิ ภิกขุ แปลว่า เธอจงมาเป็นภิกษุเถิด" พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นองค์แรกและพระสุภัททะเป็นองค์สุดท้ายที่พระพุทธเจ้าทรงบวชด้วยวิธีนี้ เอหิ ภิกขุ พระพุทธเจ้าทรงบวชให้เอง มี ๒ ประเภทคือ

๑) ผู้ที่ยังไม่ได้บรรลุพระอรหันต์หรือคุณธรรมชั้นสูง ทรงตรัสว่า "เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด"

๒) ถ้าบุคคลนั้นบรรลุพระอรหันต์หรือคุณธรรมชั้นสูง ทรงตรัสว่า "เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เถิด"

๒. ติสระระณะคะมะนุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยให้ผู้ขอบวชเปล่งวาจาต่อหน้าพระสาวกขอพระรัตนตรัยเป็นที่ฟังสามครั้ง ปัจจุบันวิธีนี้ใช้ในการบรรพชาสามเณร

๓. ญัตติจะตุตถะกัมมะวาจา อุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยให้คณะสงฆ์ประชุมกันในเขตสีมาหรืออุโบสถ โดยมีพระภิกษุรูปหนึ่งแจ้งว่ามีผู้ขอบวช เมื่อประกาศครบสี่ครั้งไม่มีพระรูปใดคัดค้านถือว่าผู้ขอบวชได้รับการยอมรับให้เป็นพระภิกษุ

๔. คุระธัมมะปะฏิคคะหะณุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยที่พระพุทธเจ้าประทานครุธรรม ๘ ประการ แก่พระนางมหาปชาบดีและสตรีชาวสาकยะ ๕๐๐ คน เมื่อพวกนางยอมรับครุธรรมก็ได้รับสถานะเป็นภิกษุณี

๕. อัญญะวาจิกา อุปะสัมปะทา เป็นการบวชภิกษุณีโดยให้รับญัตติจตุตถกัมมะวาจาอุปสัมปทาจากภิกษุณีสงฆ์ก่อนครั้งหนึ่ง และจึงรับญัตติจตุตถกัมมะวาจาอุปสัมปทาจากภิกษุสงฆ์อีกครั้ง เมื่อผ่านการอุปสมบททั้งสองครั้งแล้วจึงเป็นภิกษุณี

๖. โอวาทะปะฏิคคะหะณุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยพระพุทธเจ้าทรงประทานพระโอวาทแก่พระมหากัสสปะ เมื่อท่านรับโอวาทแล้วก็เป็นพระภิกษุ การบวชวิธีนี้ทรงใช้กับพระมหากัสสปะองค์เดียวเท่านั้น

๗. ปัญหาพยากะระณุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยพระพุทธเจ้าทรงตอบปัญหาของสามเณรโสปากะ

๘. ทูเตนะ อุปะสัมปะทา เป็นการบวชโดยพระพุทธเจ้าทรงส่งทูตของพระองค์ไปบวชหญิงโสเภณีคนหนึ่งชื่ออัทธมาลี

การบรรพชาอุปสมบทที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันมี ๒ วิธีคือ ๑. ติสระระณะคะมะนุปะสัมปะทา ใช้บรรพชาเป็นสามเณร ๒. ญัตติจะตุตถะกัมมะวาจา ใช้การบวชเป็นพระภิกษุ

การบวชนับเป็นธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง เพราะผู้มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีจุดมุ่งหมายที่จะให้บุตรของตนได้เป็นศาสนทายาทสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไป และอีกประการหนึ่งเป็นจุดประสงค์ของผู้เป็นบิดามารดาที่ต้องการให้

บุตรของตนได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้นำเอาหลักคำสอนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการที่จะอยู่ครองเรือนเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า

การบวชจะมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การบวชเป็นสามเณร เรียกว่า "บรรพชา" และการบวชเป็นพระภิกษุ เรียกว่า "อุปสมบท"

การบรรพชา หมายถึง การบวชเป็นสามเณร ซึ่งเป็นการเว้นจากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เคยกระทำในชีวิตฆราวาส หันมาใช้ชีวิตแบบสันโดษ สงบ ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลสอันเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิต การบรรพชา เป็นกิจเบื้องต้นของการอุปสมบท

คุณสมบัติของผู้บรรพชาอุปสมบท

๑. ต้องรู้เดียงสา คือมีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป ส่วนผู้อุปสมบทต้องอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป
๒. ไม่เป็นโรคติดต่อ หรือโรคร้ายแรงเช่น โรคเรื้อน โรคฝีดาษ โรคกลาก โรคม อองคร้อ หอบหืด ลมบ้าหมูและโรคที่สังคมรังเกียจอื่น ๆ
๓. ไม่เป็นผู้มีอวัยวะบกพร่อง หรือพิการ เช่น มือด้วน แขนด้วน ขาเป่ ตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ เป็นง่อย
๔. ไม่เป็นคนมีอวัยวะไม่สมบูรณ์ครบ เช่น เตี้ยเกินไป สูงเกินไป คนคอกอก
๕. ไม่เป็นคนทุรพล เช่น แก่เกินไป ช่วยเหลือตนเองไม่ได้
๖. ไม่เป็นคนมีพันธะ คือ คนที่บิดามารดาไม่อนุญาต คนมีหนี้สินล้นพ้นตัว ข้าราชการที่ไม่ได้รับอนุญาต
๗. ไม่เป็นคนเคยถูกลงอาญาหลวง เช่น คนถูกสักหมายโทษ คนถูกเขียนหลังลาย
๘. ไม่เป็นคนประทุษร้ายความสงบ เช่น เป็นโจรผู้ร้ายต้องอาญาแผ่นดิน

ประโยชน์ของการบรรพชาและอุปสมบท

๑. เป็นการทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน หมายความว่า พุทธศาสนิกชนจะช่วยรักษาพระพุทธศาสนาโดยรักษาพระธรรมวินัยให้เจริญมั่นคง เพราะว่าพระพุทธศาสนาก็คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ายังดำรงอยู่ ก็จะเป็นประโยชน์แก่คนทั้งหลาย ช่วยให้เขามีชีวิตที่ดีงาม และสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข วิธีที่ดีที่สุดในการรักษาพระพุทธศาสนา ก็คือ การบวชเข้าไปเรียนรู้พระธรรมวินัย และรักษาถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าต่อกันไป เรียกว่า สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
๒. เป็นการทำหน้าที่ของคนไทย หมายความว่า พระพุทธศาสนาเข้ามาอยู่ในสังคมไทย และได้กลายเป็นมรดกของชนชาติไทย คนไทยได้เห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นทรัพย์สมบัติที่มีค่าสูงสุดของประเทศชาติและสังคมของเราเพราะว่าเมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามาแล้ว ก็ให้หลักธรรมคำสอน ทำให้คนประพฤติดีงามเป็นหลักให้แก่สังคม ทำให้สังคมอยู่กันได้ด้วยสันติสุข มีการเบียดเบียนกันน้อยลง ถ้ามีคดีมากกว่าคนชั่วสังคมนี้ก็อยู่ได้ พระพุทธศาสนาได้ช่วยให้คนมากมายกลายเป็นคนดีขึ้นมา นอกจากนั้นพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรม ตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษา ดนตรีและศิลปะต่าง ๆ ก็มาจากวัดวาอาราม เป็นต้น
๓. เป็นการสนองพระคุณบิดามารดา ดังที่ถือกันเป็นประเพณีว่า ถ้าใครได้บวชลูกแล้ว ก็ได้บุญกุศลมาก ช่วยให้พ่อแม่ได้เกาะชายผ้าเหลืองไปสวรรค์ ตลอดจนได้เป็นญาติของพระศาสนา แต่ถ้ามองความหมายให้ลึกซึ้งลงไปก็เป็นเรื่องความเป็นจริงของชีวิตจิตใจ กล่าวคือ การบวชเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้

จิตใจของพ่อแม่มีความสุข มีความปลื้มใจ ด้วยความหวังว่าเมื่อลูกได้เข้าไปอยู่ในวัด ได้ศึกษาอบรม ในพระธรรมวินัยแล้ว ต่อไปก็จะเป็นคนดี จะรับผิดชอบชีวิตของตนเองได้ จะรับผิดชอบต่อครอบครัว และสังคมได้ แล้วเกิดความมั่นใจ พ่อแม่ก็มีความสุขเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อลูกบวช ก็เท่ากับจง พ่อแม่เข้ามาสู่พระศาสนาด้วย มีโอกาสได้ฟังธรรม ได้เรียนรู้ธรรมะ ทำให้ได้ใกล้ชิดพระศาสนา เรียกว่า เป็นญาติของพระศาสนาอย่างแท้จริง

๔. เป็นการฝึกอบรมพัฒนาตนเอง คือการพัฒนาชีวิตทั้งในด้านความประพฤติ คือพฤติกรรม ทางกาย วาจา และด้านจิตใจที่มีความดีงาม เข้มแข็ง มั่นคง เป็นสุข และในด้านปัญญาคือความรู้ความ เข้าใจสิ่งทั้งหลายตรงตามความเป็นจริง

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๔ พระวินัยปิฎก เล่มที่ ๔ มหาวรรค ภาค ๑

[๘๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สัทธิวาหาริกพึงประพฤติชอบในอุปัชฌายะ.

วิธีประพฤติชอบในอุปัชฌายะนั้น มีดังต่อไปนี้:-

สัทธิวาหาริกพึงลุกแต่เช้าตรู่ ถอดรองเท้า ห่มผ้าเฉวียงบ่า แล้วถวายไม้ชำระฟัน ถวายน้ำล้างหน้า ปูอาสนะไว้

ถ้ายากูมี พึงล้างภาชนะแล้วน้อมยาคูเข้าไปถวาย เมื่ออุปัชฌายะดื่มยาคูแล้ว พึงถวายน้ำ รับประทานมา ถือต่ำๆ อย่าให้กระทบกัน ล้างให้สะอาดแล้วเก็บไว้ เมื่ออุปัชฌายะลุกแล้ว พึงเก็บ อาสนะ

ถ้าที่นั้นรก พึงกวาดที่นั้นเสีย

ถ้าอุปัชฌายะประสงค์จะเข้าบ้าน พึงถวายผ้าปูรอง พึงรับผ้าปูรองผลัดมา พึงถวายประคตเอว พึงพับผ้าสังฆาฏิเป็นชั้นถวาย พึงล้างบาตรแล้วถวายพร้อมทั้งน้ำด้วย

ถ้าอุปัชฌายะปรารภนาจะให้เป็นปัจฉาสมณะ พึงปกปิดมณฑล ๓ นุ่งให้เป็นปริณชณแล้วคาด ประคตเอว ห่มสังฆาฏิ ทำเป็นชั้น กัดคุดม ล้างบาตรแล้ว ถือไป เป็นปัจฉาสมณะของอุปัชฌายะ ไม่พึง เดินให้ห่างนัก ไม่พึงเดินให้ชิดนัก พึงรับวัตถุที่เนื่องในบาตร

เมื่ออุปัชฌายะกำลังพูด ไม่พึงพูดสอดขึ้นในระหว่าง อุปัชฌายะกล่าวถ้อยคำใกล้ต่ออาบัติ พึง ห้ามเสีย

เมื่อกลับ พึงมาก่อน แล้วปูอาสนะที่นั่งฉันไว้ พึงเตรียมน้ำล้างเท้า ตั้งรองเท้า กระเบื้องเช็ดเท้าไว้ พึงลุกขึ้นรับบาตรและจีวร พึงถวายผ้าปูรองผลัด พึงรับผ้าปูรองมา

ถ้าจีวรชุ่มเหงื่อ พึงผึ่งแดดไว้ครู่หนึ่ง แต่ไม่พึงผึ่งทิ้งไว้ที่แดด

พึงพับจีวร เมื่อพับจีวร พึงพับให้เหลื่อมมุมกัน ๔ นิ้ว ด้วยตั้งใจให้มีรอยพับตรงกลางพึงทำ ประคตเอวไว้ในขนดอันตรวาสก

ถ้าบิณฑบาตมี และอุปัชฌายะประสงค์จะฉัน พึงถวายน้ำ แล้วน้อมบิณฑบาตเข้าไปถวาย พึง ถวายอุปัชฌายะด้วยน้ำฉัน เมื่ออุปัชฌายะฉันแล้ว พึงถวายน้ำ รับประทานมา ถือต่ำๆ อย่าให้กระทบ ล้างให้ สะอาด เช็ดให้แห้งแล้ว ผึ่งไว้ที่แดดครู่หนึ่ง แต่ไม่พึงผึ่งทิ้งไว้ที่แดด

พึงเก็บบาตรจีวร เมื่อเก็บบาตร พึงเอามือข้างหนึ่งจับบาตร เอามือข้างหนึ่งลูบค้ำได้เตียงหรือ ใต้ตั้ง แล้วจึงเก็บบาตร แต่ไม่พึงเก็บบาตรไว้บนพื้นที่ไม่มิสิ่งใดรอง

เมื่อเก็บจีวร พึงเอามือข้างหนึ่งถือจีวร เอามือข้างหนึ่งลูบราวจีวรหรือสายระเตียงแล้วทำชายไว้ ข้างนอก ทำขนดไว้ข้างใน แล้วจึงเก็บจีวร

เมื่ออุปชฌายะลูกแล้ว ฟังเก็บอาสนะ เก็บน้ำล้างเท้า ตั้งรองเท้า กระเบื้องเช็ดเท้า

ถ้าที่นั้นรก ฟังกวาดที่นั้นเสีย

ถ้าอุปชฌายะใครจะสร่งน้ำ ฟังจัดน้ำสร่งถวาย ถ้าต้องการน้ำเย็น ฟังจัดน้ำเย็นถวาย ถ้าต้องการน้ำร้อน ฟังจัดน้ำร้อนถวาย

ถ้าอุปชฌายะประสงค์จะเข้าเรือนไฟ ฟังบดจุน แช่ดิน ถือกตั้งสำหรับเรือนไฟแล้ว เดินตามหลังอุปชฌายะไป ถวายตั้งสำหรับเรือนไฟแล้ว รับจีวรมาวางไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฟังถวายจุน ถวายดิน

ถ้าอุตสาหะอยู่ ฟังเข้าเรือนไฟ เมื่อเข้าเรือนไฟ ฟังเอาดินทาหน้า ปิดทั้งข้างหน้า ข้างหลัง แล้วเข้าเรือนไฟ ไม่ฟังนั่งเบียดภิกษุผู้เถระ ไม่ฟังห้ามกันอาสนะภิกษุใหม่ ฟังทำปริกรรม แก่อุปชฌายะในเรือนไฟ

เมื่อออกจากเรือนไฟ ฟังถือกตั้งสำหรับเรือนไฟ แล้วปิดทั้งข้างหน้าทั้งข้างหลังออกจากเรือนไฟ ฟังทำปริกรรมแก่อุปชฌายะแม้ในน้ำ อาบเสร็จแล้ว ฟังขึ้นมาก่อน ทำตัวของตนให้แห้งน้ำ ぬ่งผ้าแล้ว ฟังเช็ดน้ำจากตัวของอุปชฌายะ ฟังถวายผ้า ぬ่ง ฟังถวายผ้าสังฆาฏิถือกตั้งสำหรับเรือนไฟมาก่อน แล้วปูอาสนะไว้ เตรียมน้ำล้างเท้า ตั้งรองเท้า กระเบื้องเช็ดเท้าไว้ ฟังถามอุปชฌายะด้วยน้ำฉัน

ถ้าประสงค์จะเรียนบาลี ฟังขอให้อุปชฌายะแสดงบาลีขึ้น

ถ้าประสงค์จะสอบถามอรรถกถา ฟังสอบถาม

อุปชฌายะอยู่ในวิหารแห่งใด ถ้าวิหารแห่งนั้นรก ถ้าอุตสาหะอยู่ ฟังปิดกวาดเสีย เมื่อปิดกวาดวิหาร ฟังขนบาตรจีวรออกก่อน แล้ววางไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฟังขนผ้าปูนั่ง และผ้าปูนอน พูกหมอน ออกวางไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

เตียงตั้ง สัทธิวิหาริกฟังยกต่างๆ อย่าให้ครูดสี อย่าให้กระทบกระแทกบานและกรอบประตู ขนออกให้เรียบร้อย แล้วตั้งไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง เขียงรองเตียง กระโถน พนักอิง ฟังขนออกตั้งไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง เครื่องปูพื้น ฟังสังเกตที่ปูไว้เดิม แล้วขนออกวางไว้ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

ถ้าในวิหารมีหยากเยื่อ ฟังกวาดแต่เพดานลงมาก่อน กรอบหน้าต่างและมุมห้องฟังเช็ดเสีย ถ้าฝาเขาทำปริกรรมด้วยน้ำมัน หรือพื้นเขาทาสีดำขึ้นรา ฟังเอาผ้าชุบน้ำบิดแล้วเช็ดเสีย ถ้าพื้นเขามิได้ทำ ฟังเอาน้ำประพรมแล้วเช็ดเสีย ระวังอย่าให้วิหารฟุ้งด้วยธูลี ฟังกวาดหยากเยื่อทิ้งเสีย ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

เครื่องลาดพื้น ฟังผึ่งแดด ชำระ เคาะปัด แล้วขนกลับไปไว้ตามเดิม เขียงรองเตียง ฟังผึ่งแดด ชัดเช็ด แล้วขนกลับตั้งไว้ที่เดิม เตียงตั้ง ฟังผึ่งแดดขัดสี เคาะเสีย ยกต่างๆ อย่าให้ครูดสี กระทบกระแทกบานและกรอบประตู ขนกลับไปให้ดีๆ แล้วตั้งไว้ตามเดิม พูก หมอน ผ้าปูนั่ง ผ้าปูนอน ฟังผึ่งแดด ทำให้สะอาด ตบเสีย แล้วนำกลับไปวางปูไว้ตามเดิม กระโถน พนักอิง ฟังผึ่งแดด เช็ดถูเสียแล้วขนกลับตั้งไว้ตามเดิม

ฟังเก็บบาตรจีวร เมื่อเก็บบาตร ฟังเอามือข้างหนึ่งจับบาตร เอามือข้างหนึ่งลูบคลำใต้เตียงหรือใต้ตั้งแล้วจึงเก็บบาตร แต่ไม่ฟังเก็บบาตรบนพื้นที่ไม่มีสิ่งใดรอง

เมื่อเก็บจีวร ฟังเอามือข้างหนึ่งถือจีวร เอามือข้างหนึ่งลูบราวจีวรหรือสายระเดียงแล้วทำชายไว้ข้างนอก ทำขนดไว้ข้างใน แล้วเก็บจีวร

ถ้าลมเจือด้วยฝนพัดมาแต่ทิศตะวันออก ฟังปิดหน้าต่างด้านตะวันออก ถ้าพัดมาแต่ทิศตะวันตก ฟังปิดหน้าต่างด้านตะวันตก ถ้าพัดมาแต่ทิศเหนือ ฟังปิดหน้าต่างด้านเหนือ ถ้าพัดมาแต่ทิศใต้

ฟังปิดหน้าต่างด้านใต้ ถ้าฤดูหนาวฟังเปิดหน้าต่างกลางวัน กลางคืนฟังปิด ถ้าฤดูร้อน ฟังปิดหน้าต่างกลางวัน กลางคืนฟังเปิด

ถ้าบริเวณ ชุ่มน้ำ โรงฉน์ โรงไฟ วัจจุกฎี รก ฟังปิดกวาดเสีย ถ้าน้ำฉ่นน้ำใช้ไม่มี ฟังจัดตั้งไว้ ถ้าน้ำในหม้อชำระไม่มี ฟังตักน้ำมาไว้ในหม้อชำระ

ถ้าความกระสันบังเกิดแก่อุปชฌายะ สัทธินิหาริกฟังช่วยระงับ หรือฟังวานภิกษุอื่นให้ช่วยระงับ หรือฟังทำกรรมกถาแก่อุปชฌายะนั้น ถ้าความรำคาญบังเกิดแก่อุปชฌายะ สัทธินิหาริก ฟังช่วยบรรเทา หรือฟังวานภิกษุอื่นให้ช่วยบรรเทา หรือฟังทำกรรมกถาแก่อุปชฌายะนั้น ถ้าความเห็นผิดบังเกิดแก่อุปชฌายะ สัทธินิหาริกฟังให้สละเสีย หรือฟังวานภิกษุอื่นให้ช่วย หรือฟังทำกรรมกถาแก่อุปชฌายะนั้น. ถ้าอุปชฌายะต้องอาบัติหนักควรปริวาส สัทธินิหาริกฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ สงฆ์ฟังให้ปริวาสแก่อุปชฌายะ ถ้าอุปชฌายะควรชกเข้าหาอาบัติเดิม สัทธินิหาริกฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ สงฆ์ฟังชกอุปชฌายะ เข้าหาอาบัติเดิม ถ้าอุปชฌายะควรมานัต สัทธินิหาริกฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ สงฆ์ฟังให้มานัตแก่อุปชฌายะ ถ้าอุปชฌายะควรอัพภาน สัทธินิหาริกฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ สงฆ์ฟังอัพภานอุปชฌายะ

ถ้าสงฆ์ปรารภจะทำการแก่อุปชฌายะ คือ ตัชฌนียกรรม นิสกรรม ปัพพาทนียกรรม ปฏิสารณียกรรม หรืออุกเขปนียกรรม สัทธินิหาริก ฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ สงฆ์ไม่ฟังทำการแก่อุปชฌายะ หรือสงฆ์ฟังน้อมไปเพื่อกรรมสถานเบา หรืออุปชฌายะนั้นถูกสงฆ์ลงตัชฌนียกรรม นิสกรรม ปัพพาทนียกรรม ปฏิสารณียกรรม หรืออุกเขปนียกรรมแล้ว สัทธินิหาริกฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ อุปชฌายะ ฟังประพฤติชอบ ฟังหายเยอหยิ่ง ฟังประพฤติแก้ตัว สงฆ์ฟังระงับกรรมนั้นเสีย

ถ้าจิวรของอุปชฌายะจะต้องชก สัทธินิหาริกฟังชก หรือฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ใครๆ ฟังชกจิวรของอุปชฌายะ ถ้าจิวรของอุปชฌายะจะต้องทำ สัทธินิหาริกฟังทำ หรือฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ใครๆ ฟังทำจิวรของอุปชฌายะถ้าน้ำย้อมของอุปชฌายะจะต้องต้ม สัทธินิหาริกฟังต้ม หรือฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ใครๆ ฟังต้มน้ำย้อมของอุปชฌายะ ถ้าจิวรของอุปชฌายะจะต้องย้อม สัทธินิหาริกฟังย้อม หรือฟังทำความชวนชวายเป็น ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ใครๆ ฟังย้อมจิวรของอุปชฌายะเมื่อย้อมจิวร ฟังย้อมพลิกกลับไปกลับมาให้ดีๆ เมื่อหยาดน้ำย้อมยังหยดไม่ขาดสาย ไม่ฟังพลิกไปเสีย

สัทธินิหาริกไม่บอกอุปชฌายะก่อน ไม่ฟังให้บาตรแก่ภิกษุบางรูป ไม่ฟังรับบาตรของภิกษุบางรูป ไม่ฟังให้จิวรแก่ภิกษุบางรูป ไม่ฟังรับจิวรของภิกษุบางรูป ไม่ฟังให้บริการแก่ภิกษุบางรูป ไม่ฟังรับบริการของภิกษุบางรูป ไม่ฟังปลงผมให้ภิกษุบางรูป ไม่ฟังให้ภิกษุบางรูปปลงผมให้ ไม่ฟังทำกรรมให้ ไม่ฟังให้ภิกษุบางรูปทำกรรมให้ ไม่ฟังทำความชวนชวายเป็นแก่ภิกษุบางรูปไม่ฟังสั่งให้ภิกษุบางรูปทำความชวนชวายเป็น ไม่ฟังเป็นปัจฉาสมณะของภิกษุบางรูป ไม่ฟังพาภิกษุบางรูปไปเป็นปัจฉาสมณะ ไม่ฟังนำบิณฑบาตไปให้ภิกษุบางรูป ไม่ฟังให้ภิกษุบางรูปนำบิณฑบาตมาให้ ไม่ลาอุปชฌายะก่อน ไม่ฟังเข้าบ้าน ไม่ฟังไปป่าช้า ไม่ฟังหลีกไปสู่ทิศ ถ้าอุปชฌายะอาพาธ ฟังพยาบาลจนตลอดชีวิต ฟังรอนจนกว่าจะหาย

อุปชฌายวัตร จบ

พระอุปฌายาจารย์ควรปฏิบัติต่อศิษย์¹

พระสาริบุตร พระโมคคัลลานะออกบวช

สมัยนั้น สัญชัยปริพาชกอาศัยอยู่ ณ กรุงราชคฤห์ พร้อมด้วยบริษัทปริพาชกหมู่ใหญ่ จำนวน ๒๕๐ คน และสมัยนั้น สาริบุตรและโมคคัลลานะประพาศพรหมจรรย์ในสำนักสัญชัยปริพาชก ต่างทำตีกากันว่า ใครได้บรรลุอมตธรรมก่อน จงบอกแก่อีกคนหนึ่ง. สาริบุตรได้เห็นพระอัสสชิเข้าไปสู่ กรุงราชคฤห์เพื่อบิณฑบาต มีความเลื่อมใสในความสงบเสงี่ยมเรียบร้อยของท่าน จึงรออนุญาตโอกาสก็เข้าไปถามถึงหลักธรรมในศาสนาที่ท่านบวช. ท่านกล่าวหลักธรรมเพียงย่อ ๆ ให้ฟังว่า ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น .

สาริบุตรได้ฟังก็ได้ดวงตาเห็นธรรม แล้วนำมาเล่าให้โมคคัลลานะฟัง โมคคัลลานะก็ได้ดวงตาเห็นธรรม จึงพากันไปลาปริพาชก ๒๕๐ คน เพื่อจะไปบวชในสำนักพระบรมศาสดา แต่ปริพาชกเหล่านั้นขอไปด้วย จึงพร้อมกันไปลาสัญชัยผู้อาจารย์. สัญชัยขอให้ช่วยช่วยกันบริหารหมู่คณะถึง ๓ ครั้ง แต่สาริบุตร โมคคัลลานะไม่ยอม คงลาไป พร้อมทั้งปริพาชกอีก ๒๕๐ คน. สัญชัยเสียใจ ถึงอาเจียนเป็นโลหิต.

เมื่อไปเฝ้าทูลขอบวชในพระพุทธศาสนาต่อพระผู้มีพระภาคก็ได้รับพระพุทธานุญาตให้เป็นภิกษุด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา.

ครั้งนั้นคนสำคัญขามครออกบวชประพาศพรหมจรรย์ในพระผู้มีพระภาคเป็นอันมาก. คนทั้งหลายจึงพากันติเตียน ว่าเป็นปฏิบัติที่ทาสกุลวงศ์ให้ขาดสูญ. พระผู้มีพระภาคจึงทรงแนะนำให้ภิกษุทั้งหลายได้ตอบว่าพระองค์แนะนำโดยธรรม มิใช่โดยอธรรม เมื่อมนุษย์ทั้งหลายจำนนต่อคำว่า "ธรรม" และหาทางจับผิดที่ว่ามิใช่เป็น "ธรรม" ไม่ได้ ก็พากันเลิกติเตียนภายใน ๗ วัน.

ทรงอนุญาตให้มีอุปฌายะ

สมัยนั้น ภิกษุทั้งหลายไม่มีอุปฌายะ ไม่มีผู้ให้อาวาสสั่งสอน ก็นุ่งห่มไม่เรียบร้อย มีอาภักิริยาไม่เหมาะสมเที่ยวไปบิณฑบาต. เขากำลังบริโศคอยู่ก็ยื่นบาตรเข้าไปเหนือของบริโศค ของขบเคี้ยว เป็นต้น. บ้างก็ขอแกงบ้าง ขอข้าวสุกบ้าง ด้วยตนเองมาฉัน. บ้างก็ส่งเสียงสูงเสียงดังในโรงอาหาร เป็นที่ติเตียน. พระผู้มีพระภาคทรงปรารภเหตุนี้ จึงทรงอนุญาตให้มีอุปฌายะ. ให้อุปฌายะตั้งจิตในสังฆวิหาริกเหมือนบุตร. ให้สังฆวิหาริกตั้งจิตในอุปฌายะเหมือนบิดา. ทรงสอนวิธีถืออุปฌายะซึ่งต้องเปล่งวาจาด้วยกันทั้งสองฝ่าย , (อุปฌายะ แปลตามศัพท์ว่า ผู้สอน หมายถึง ผู้บวชให้และสั่งสอนสังฆวิหาริก แปลว่า ผู้อยู่ด้วย หมายถึง ศิษย์ที่อุปฌายะบวชให้).

ทรงบัญญัติอุปฌายะวัตร

ครั้นแล้วทรงบัญญัติอุปฌายะวัตร คือข้อที่สังฆวิหาริกจะพึงปฏิบัติชอบในอุปฌายะ มีการรับใช้การปฏิบัติตนต่อท่าน การช่วยจัดสิ่งต่าง ๆ ให้ท่าน ประมาณไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ข้อ.

ทรงบัญญัติสังฆวิหาริกวัตร

¹ <http://www.larnbuddhism.com/tripitaka/prawinai/4.4.html> สืบค้น 5/3/2555

ครั้งนี้แล้วทรงบัญญัติสหัตถิหาริกวัตร คือข้อที่อุปัชฌายะจะพึงปฏิบัติชอบในสหัตถิหาริก มีการสั่งสอนการสงเคราะห์ด้วยบาตร จีวร การพยาบาลเมื่อป่วยไข้ การทำอะไรต่ออะไรให้ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ข้อเช่นกัน.

ทรงปรับอาบัติ, อนุญาตให้ประณามและขอขมา

ครั้งนั้น สหัตถิหาริกไม่ปฏิบัติชอบในอุปัชฌายะ เป็นที่ติเตียน จึงทรงบัญญัติพระวินัย ปรับอาบัติทุกกฏแก่สหัตถิหาริกผู้ไม่ปฏิบัติชอบในอุปัชฌายะ

แม้เช่นนั้น ก็ยังมีสหัตถิหาริกที่ไม่ปฏิบัติชอบ, จึงทรงอนุญาตให้อุปัชฌายะประณาม คือไล่สหัตถิหาริกด้วยแรงให้ทราบด้วยกายหรือวาจาได้

สหัตถิหาริกที่ถูกไล่แล้ว ไม่ขอขมา จึงทรงอนุญาตให้ขอขมาและ ปรับอาบัติทุกกฏแก่ผู้ไม่ขอขมา

สหัตถิหาริกขอขมาแล้ว อุปัชฌายะไม่ยอมยกโทษให้ จึงทรงอนุญาตให้อุปัชฌายะยกโทษให้อุปัชฌายะไม่ยกโทษให้ก็มี สหัตถิหาริกจึงจากไปบ้าง สึกไปบ้าง ไปเข้าริตเตียรถียบ้าง

ทรงทราบ จึงทรงบัญญัติพระวินัย ปรับอาบัติทุกกฏแก่อุปัชฌายะที่สหัตถิหาริกขอขมาแล้วไม่ยอมยกโทษให้

ทรงวางวิธีประณามให้รัดกุม

สมัยนั้น อุปัชฌายะประณาม (ขับไล่) สหัตถิหาริกที่ปฏิบัติชอบ ไม่ประณามสหัตถิหาริกที่ไม่ปฏิบัติชอบ

ทรงทราบ จึงทรงบัญญัติว่า สหัตถิหาริกที่ปฏิบัติชอบ ไม่ควรประณาม ผู้ใดประณาม ผู้นั้นต้องอาบัติทุกกฏ สหัตถิหาริกที่ปฏิบัติไม่ชอบ จะไม่ประณามไม่ได้

ถ้าไม่ประณาม ต้องอาบัติทุกกฏ

ครั้งนี้แล้วจึงทรงแสดงองค์ ๕ ของสหัตถิหาริกที่ควรประณาม มีขาดความละเอียด ขาดความเคารพ เป็นต้น

แล้วทรงแสดงองค์ ๕ ของสหัตถิหาริกที่ไม่ควรประณาม มีประกอบด้วยความละเอียด ความเคารพ เป็นต้น

สหัตถิหาริกที่ควรประณาม แต่ไม่ประณามก็มีโทษ ถ้าประณามก็ไม่มีโทษ

ส่วนสหัตถิหาริกที่ไม่ควรประณาม ถ้าประณามก็มีโทษ ถ้าไม่ประณามก็ไม่มีโทษ

ทรงอนุญาตการบวชเป็นการสงฆ์

พราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อราธะ ขอบวช ไม่มีภิกษุรูปใดบวชให้ พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ใครระลึกถึงอุปการะของพราหมณ์นี้ได้บ้าง พระสาริบุตรตอบว่า ท่านระลึกได้ ว่าพราหมณ์ผู้นี้เคยถวายอาหารแก่ท่านทัพพีหนึ่ง พระผู้มีพระภาคจึงสรรเสริญที่กตัญญูและมอบให้พระสาริบุตรบวชให้พราหมณ์นั้น โดยทรงแสดงวิธีบวชเป็นการสงฆ์ที่เรียกว่า ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา (การบวชด้วยกรรม มีการเสนอญัตติเป็นที่ ๔ คือการเสนอญัตติ ขออนุมัติสงฆ์ ๑ ครั้ง; เป็นการสวดประกาศฟังมติว่าจะคัดค้านหรือไม่อีก ๓ ครั้ง) ภายหลังมีเหตุเกิดขึ้น คือผู้บวชประพฤติน่าไม่เรียบร้อย และอ้างว่าไม่ได้ขอบวช พระบวชให้เอง จึงทรงอนุญาตให้บวชเฉพาะแก่ผู้ขอบวช

ผู้บวชเพราะเห็นแก่ท้อง

พราหมณ์ผู้หนึ่งเห็นว่าบวชแล้วกินอิมมือนอนหลับ จึงออกบวช. ครั้นอาหารที่เขาถวายประจำหมด วาระ ภิกษุทั้งหลายจึงชวนออกบิณฑบาต ก็กล่าวว่า จะสึก เพราะคิดว่าจะบวชโดยไม่ต้องบิณฑบาต

มีผู้ติเตียนว่าบวชเพราะเห็นแก่ท้อง

พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้บอกนิสสัย ๔ แก่ผู้บวชใหม่ (นิสสัย ๔ คือปัจจัยเครื่องอาศัย ของบรรพชิต อันได้แก่อาหาร, เครื่องนุ่งห่ม, ที่อยู่อาศัย, ยารักษาโรค เพื่อซ่อมความเข้าใจกันก่อนว่า แม้ไม่พุ่มเฟิอย แต่เป็นของพออาศัยดำรงชีพอยู่ได้ก็ต้องอดทน เช่น อาหารที่เที่ยวบิณฑบาตได้มา, ผ้าที่ เก็บตกมาปะติดปะต่อพอทำนุ่งห่ม, ที่อยู่อื่นไม่มีก็ใช้โคนไม้, ยาอื่นไม่มีก็ใช้ยาตองด้วยน้ำมูตรเน่า ซึ่ง ปัจจุบันพบกันว่าเป็นยาปฏิชีวนะ)

ข้อบัญญัติเพิ่มเติมในการบวช

๑. ภิกษุบอกนิสสัยก่อน ผู้บวชไม่พอใจ จึงทรงห้ามบอกนิสสัยก่อน แต่ให้บอกเมื่อบวชเสร็จแล้ว ในเวลาติด ๆ กัน ทรงปรับอาบัติทุกกฏแก่ภิกษุผู้บอกนิสสัยก่อน

๒. ภิกษุที่ร่วมในการบวชเป็นคณะ คือ ๒ รูปบ้าง ๓ รูปบ้าง ๔ รูปบ้าง ทรงทราบ จึงทรงบัญญัติ พระวินัย ปรับอาบัติทุกกฏแก่ภิกษุที่ให้บวชมีคณะต่ำกว่า ๑๐ คณะ ครบ ๑๐ หรือเกิน ๑๐ ให้บวชได้

๓. ภิกษุมีพรรษา ๑ บ้าง ๒ บ้าง ให้สัทธวิहारิกบวช แม้พระอุปเสน วังคันตบุตรมีพรรษาเพียง ๑ ก็ให้สัทธวิहारิกอุปสมบท จึงทรงบัญญัติพระวินัย ปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้มีพรรษาหย่อนกว่า ๑ ที่บวช ให้สัทธวิहारิก; พรรษาครบ ๑๐ หรือเกิน ๑๐ ให้บวชได้

๔. ภิกษุมีพรรษาครบ ๑๐ แต่เป็นผู้เขลา ไม่ฉลาด ให้สัทธวิहारิกบวช ปรากฏเป็นผู้ด้อยกว่า สัทธวิहारิก จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุที่ฉลาด สามารถ ผู้มีพรรษาครบ ๑๐ หรือเกิน ๑๐ ให้สัทธวิहारิกบวช ได้

ทรงอนุญาตให้มีอาจารย์

สมัยนั้น อุปัชฌายะทั้งหลายเดินทางไปทีอื่นบ้าง สึกไปบ้าง ถึงมรณภาพบ้าง ไปเข้ารีตเสียบ้าง ภิกษุทั้งหลายไม่มีใครให้โอวาทสั่งสอน ก็นุ่งห่มไม่เรียบร้อย ประกอบด้วยอาภักภิกขิยาอันไม่สมควรต่าง ๆ พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้มีอาจารย์

ให้อาจารย์ตั้งจิตในอันเตवासิก (ผู้อยู่ใต้ปกครอง) เหมือนบุตรและให้อันเตवासิก ตั้งจิตใน อาจารย์เหมือนบิดาแล้วทรงแสดงวิธีถือนิสสัย (การขออาศัยอยู่ใต้ปกครอง) ของอันเตवासิก และคำ กล่าวตอบของอาจารย์

การบวชในปัจจุบันแตกต่างจากการบวชในอดีตอย่างไรบ้าง²

การบวชแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๓ ประเภท คือเริ่มต้นในระยะแรก ผู้บวชจะต้องบวชกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น การบวชแบบนี้เรียกว่า **เอหิภิกขุอุปสัมปทา** คือใครขอบวชก็ไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า มีศรัทธาเกิดขึ้นในพระรัตนตรัย ต้องการจะอุปสมบท พระพุทธเจ้าก็จะเหยียดพระหัตถ์ออกมาแล้วตรัสว่า เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรม อันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อกระทำสิ่งที่สูงสุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด แค่นี้เอง แต่ถ้าคนที่บวชเป็นพระอรหันต์แล้ว พระองค์ก็จะตรัสสั้น ๆ ว่า เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด โดยไม่ต้อง บอกว่ากระทำสิ่งที่สูงสุดแห่งทุกข์โดยชอบ เพราะว่า ถึงที่สุดแห่งทุกข์เรียบร้อยแล้ว พอสิ้นพระดำรัส ชุด แต่งกายฆราวาสก็จะหายไป มีผ้าไตรจีวรลอยมาจากนภากาศมาคลุมตัวเลย มีบาตรคล้องเสร็จสรรพพร้อมทั้งัฐบริขารที่เกิดขึ้นด้วยอำนาจแห่งบุญ

ก่อนที่พระองค์จะประทานการบวช พระองค์จะระลึกชาติไปดูลูกคนนี้ ภพในอดีตเคยทำบุญ ด้วยผ้าไตรจีวรหรือเปล้า ถ้าเคยจึงจะประทานการบวชให้ แล้วบาตรและจีวรก็จะเกิดขึ้นด้วยฤทธิ์สาม ได้พอดีพอดี แม้บวชใหม่วันนั้นก็ดูสงบเสงี่ยม สง่างามเหมือนพระเถระที่บวชมาตั้งร้อยพรรษา

แต่ถ้าคนนั้นไม่เคยให้ทานด้วยผ้าไตรจีวร ไม่เคยทอดผ้าป่า ไม่เคยทอดกฐิน พระองค์จะรับสั่งให้ ไปหาผ้าไตรจีวรมาก่อน แล้วถึงจะบวชให้ มีบางท่าน เป็นพระอรหันต์แล้ว แต่ไม่เคยทำบุญด้วยผ้าไตรจีวร เลย เมื่อพระองค์รับสั่งให้ไปหาผ้าไตรจีวร เสียชีวิต ไปก่อนบวชก็ยังมี

ยุคต่อมา เริ่มมีพระภิกษุมากขึ้น พระองค์ก็รับสั่งให้พระภิกษุออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่าง ๆ เมื่อมีคนเกิดศรัทธาต้องการขอบวช ก็ต้องเดินตามหาพระพุทธเจ้าซึ่งไม่ได้ประทับอยู่ที่วัดใดวัดหนึ่ง แต่ที่ทรงจาริกไปเรื่อย ๆ ทำให้ไม่ค่อยสะดวก พระองค์เลยทรงอนุญาตการบวชประเภทที่ ๒ เรียกว่า **ติสฺรณคฺคณฺอุปสัมปทา** เป็นการขอลงถึงไตรสรณคัมภ์ พุทัง ธรรมัง คัจฉามิ อัมมัง ธรรมัง คัจฉามิ สังฆัง ธรรมัง คัจฉามิ กล่าว ๓ จบ ก็สามารถบวชเป็นพระภิกษุได้ คือพระภิกษุเพียงรูปเดียวก็สามารถอนุญาตให้กุลบุตรที่มีความศรัทธาบวชได้ นี่คือการบวชในยุคที่ ๒

ต่อมาคณะสงฆ์เพิ่มจำนวนมากขึ้นอีก พระองค์ จึงทรงอนุญาตให้มีการบวชแบบ **ญัตติจตุตถกัมมวาจาอุปสัมปทา** เพื่อให้เกิดความรัดกุมมากขึ้น และใช้มา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน คือใครต้องการบวชก็ต้องขออนุญาตจากคณะสงฆ์ ในยุคแรก ๆ ถ้าไปขออนุญาต จากพระภิกษุที่เป็นพระอรหันต์ ท่านก็สามารถตัดสินได้ว่าใครเหมาะหรือไม่เหมาะที่จะบวช แต่ยุคต่อมามีพระภิกษุที่ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์มาก ขึ้น ถ้าท่านอนุญาตเพียงคนเดียวก็จะเกิดความเสีง ว่าวินิจฉัยถูกต้องหรือเปล่า พระองค์จึงทรงมอบ ความเป็นใหญ่ให้หมู่สงฆ์ ถ้าใครจะบวชต้องไปบวช กับพระอุปัชฌาย์ ซึ่งเป็นพระที่บวชมาแล้วอย่างน้อย ๑๐ พรรษา และต้องบวชในท่ามกลางสงฆ์อย่างน้อย ๑๐ รูป ขึ้นไป แล้วมติจะต้องเป็นเอกฉันท์ว่าควรให้บุคคลคนนั้นบวช โดยมีพระคู่สวดเสนอญัตติในท่ามกลางสงฆ์ว่า บุคคลชื่อนี้ มีความประสงค์จะขอบวช สงฆ์เห็นชอบไหม ตั้งญัตติขึ้นมาครั้งหนึ่งก่อน หลังจากนั้นก็สอบถามความเห็นอีก ๓ รอบ รวมแล้วเป็น ๔ ครั้ง เสนอญัตติ ๑ ครั้ง แล้วพิจารณาอีก ๓ วาระ ถ้าทั้ง ๓ วาระผ่านเป็นเอกฉันท์ บุคคลนั้นก็จะได้เป็นพระภิกษุ ถ้าระหว่างการบวชมีพระรูปใดรูปหนึ่งบอกว่าไม่เหมาะ การบวชก็ไม่สำเร็จ ปัจจุบันที่ไหวติงเสียงในสภา ๓ วาระ ยัง ถ้าหลัง จริ่ง ๆ แล้ว ในพระพุทธศาสนามีระบบนี้เกิดขึ้นก่อน น้าอัศจรรย์

² <http://www.kalyanamitra.org/u-ni>

ต่อมาในบางท้องที่หาพระมาประชุมกันทีเดียว ๑๐ รูป ได้ยาก พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติว่า ในประเทศที่พระพุทธศาสนาปักหลักมั่นคงแล้วต้องมีพระ ๑๐ รูปขึ้นไป ซึ่งในปัจจุบันเรามักจะใช้ ๒๐ รูป เพื่อเหลือเผื่อขาด แต่ถ้าเป็นที่ที่มีพระน้อย เช่น ต่างประเทศ อย่างน้อยต้องมีพระ ๕ รูปขึ้นไป นี่คือการบวชแบบที่ ๓ ส่วนการบวชแบบที่ ๒ ที่ขอถึงไตรสรณคมน์ ในปัจจุบันใช้เป็นพิธีบรรพชาสามเณร

ถ้ามองในแง่ของการบริหาร จะเห็นว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้นำที่วางหลักการบริหาร คณะสงฆ์อย่างยอดเยี่ยม มีการปกครองครุฑ คือ คณะสงฆ์เป็นระยะ ๆ ตามสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป ยุคแรกพระน้อย ทุกอย่างรวมศูนย์ที่พระองค์ ต่อมา คณะสงฆ์ใหญ่ขึ้น ก็ทรงกระจายอำนาจให้แก่ละ ท่าน มีอำนาจในการรับสมาชิกใหม่เข้ามา แต่ต่อมา หมู่คณะเข้มแข็งขึ้นอีก เพื่อให้เกิดความรัดกุมและเป็นการวางมาตรฐานหลังจากเสด็จดับขันธปรินิพพาน ไปแล้ว จึงไม่ให้ตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว แต่ให้อาจารย์หมู่คณะ ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติของคณะสงฆ์ในการรับสมาชิกใหม่เข้ามาที่ยอดเยี่ยมมาก ถ้าหากนักบริหารทั้งหลายอยากจะได้ศึกษาวิธีการบริหารองค์กร ให้มาศึกษาวิธีการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ โดยเฉพาะจากพระวินัย จะพบวิธีการที่ยอดเยี่ยมมากมาย สามารถ มาปรับใช้ในปัจจุบันได้อย่างดีเยี่ยม นี่เป็นพระปัญญาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประการหนึ่ง

ถ้ามีลูกชายบวช พ่อแม่จะเกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ คำพูดนี้มีกำเนิดมาจากไหน เมื่อไร

การบวชเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก เริ่มตั้งแต่ผู้บวชต้องเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าไม่เป็นมนุษย์บวชไม่ได้ เพราะ มนุษย์เท่านั้นที่มีกายตั้งตรง สัตว์ประเภทอื่นกายขวางทั้งนั้น แม้แต่ลิงที่ดูเหมือนบางครั้งจะผงกตัวตั้งตรงได้ แต่โดยธรรมชาติกระดูกสันหลังจะเฉียง ๆ พ่อเป็นอย่างนี้แล้วไม่สามารถปฏิบัติธรรมให้บรรลุธรรมภายในได้ มีแต่กายที่ตั้งตรงจึงจะหาศูนย์กลาง กายเจอ และสามารถปฏิบัติธรรมจนหมดกิเลสได้ ดังนั้นจะบวชได้ต้องได้กายมนุษย์ก่อน แม้เป็นสัตว์อื่นที่มีฤทธิ์แปลงกายเป็นมนุษย์ได้ก็ยังไม่บวชไม่ได้ ดังเช่นพญานาคที่อยู่จะบวชแปลงกายมาขอบวช ก็บวชไม่ได้ เพราะฉะนั้นก่อนจะบวช พระคู่สวดจะต้องถามในท่ามกลางประชุมสงฆ์ก่อนว่า เธอเป็นมนุษย์ใช่ไหม ผู้ขอบวชจะต้องตอบว่า อามะ ภันเต แปลว่า ใช่

นอกจากต้องเป็นมนุษย์แล้ว จะต้องเกิดมาพบ พระพุทธศาสนาด้วย ไม่พบพระพุทธศาสนา บวชไม่ได้ ไม่มีอุปชฌาย์บวชไม่ได้ พบพระพุทธศาสนาแล้วก็ต้องเกิดศรัทธา ญาติพี่น้องให้ความเห็นชอบ พ่อแม่ให้ความเห็นชอบ กว่าจะบวชได้ไม่ใช่ของง่าย

พอบวชแล้ว ท่านบอกว่าผู้บวชได้อานิสงส์ ๖๔ กัป โยมพ่อโยมแม่ได้ ๓๒ กัป ญาติพี่น้องรวมทั้งผู้สนับสนุนการบวชได้ ๑๖ กัป ถามว่ากัปหนึ่งนานแค่ไหน สมมุติว่ามีศิวาหินแห่งทิบ สูง กว้าง ยาว ๑๖ กิโลเมตร ถึงเวลา ๑๐๐ ปี มีเทวดานำเอาผ้าแพร ที่บางเบาเหมือนคว้นไฟมาลูบที่หนึ่ง ลูบจนกระทั่งศิวาหินนั้นราบเท่ากับพื้น นั่นคือ ๑ กัป ลองคิดว่า หินแกรนิตแห่งทิบ สูง กว้าง ยาว ๑๖ กิโลเมตร ร้อยปีเอาผ้าทิพย์บางเหมือนคว้นไฟมาลูบที่หนึ่ง กว่า จะสีกลงเสมอแผ่นดิน ลำบากไหม อย่างว่าแต่ ๑๖ กิโลเมตร พื้นหินแกรนิตที่บ้านเราแค่ไม่กี่เซนติเมตร แล้วไม่ต้องเอาผ้าทิพย์เหมือนคว้นไฟด้วย ลองเอาผ้า ๓ กัปปื้นหยาบ ๆ นี่แหละไปถู แล้วก็ไม่ต้องรอถึง ๑๐๐ ปี ถูไปเรื่อย ๆ กว่าจะทำให้หินแกรนิต ๓-๔ เซนติเมตร สีกลงเสมอแผ่นดินยังหืดขึ้นคอ เพราะฉะนั้น ๑ กัป นี้นานมาก อานิสงส์การบวชให้ผลถึงขนาดนี้ ไม่ธรรมดาเลย

บางคนถามว่าพ่อแม่ได้อานิสงส์ที่ลูกชายบวช ๓๒ กัป คือไม่ตกนรกตลอด ๓๒ กัป เลยใช่หรือไม่ คำตอบคือไม่ใช่ ถ้าไปทำบาปทำกรรมยังมีสิทธิ์ตกนรก แต่ในระยะเวลา ๓๒ กัป บุญยังตามส่งผล

ต่อเนื่อง ถ้าหากพลังเหลือไปทำผิดศีล โอกาสตกนรก ยังมีอยู่ แต่บุญจะตามไปส่งผลทำให้กลับตัวกลับใจได้เร็ว อยู่ ๆ เกิดอุกคิเกิดขึ้นมาว่าเลิกดีกว่า บุญจะไปเตือนใจให้ได้คิดขึ้นมา หรือเกิดไปตกระกำลำบาก เจออุปสรรคต่าง ๆ บุญก็จะมาอ้อม อยู่ ๆ ก็มีคนมา ช่วยให้ผ่านวิกฤตอันนั้นมาได้อย่างนี้เป็นต้น ตลอดช่วง ๓๒ กับ บุญยังตามส่งผลต่อเนื่อง เหมือนเรามีคน คอยปกป้องสนับสนุนนานตั้ง ๓๒ กับ คุ่มแสนคุ่ม เพราะฉะนั้น จึงเป็นที่มาที่บอกว่า ถ้าลูกได้บวช พ่อแม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองไป เป็นการเปรียบเทียบ เพราะอานิสงส์ที่ได้จากการที่ลูกบวชมากขนาดนี้ พ่อแม่ถึงอยากจะทำให้ลูกบวชมาก

ทำไมโบราณจึงให้บวชก่อนเบียดหรือบวชก่อนแต่งงาน

การบวชเป็นการฝึกตัวเองที่ดีเยี่ยม ได้ปฏิบัติขัดเกลากิเลส คนโบราณจึงถือว่า ถ้าผู้ชายคนไหนจะไปขอลูกสาวเขามาแต่งงาน ถ้ายังไม่เคยบวช เขา ไม่ยกลูกให้ เพราะเขายังไม่ไว้วางใจว่าจะมีธรรมะเป็นหลักของครอบครัวหรือเปล่า เพราะฉะนั้นต้องบวชก่อน ใครบวชเต็มพรรษาแล้วเขาเรียกว่าทิด ทิด แปลว่าคนสุก คือกิเลสในตัวสุกแล้ว แม้ยังไม่หมดกิเลส แต่ว่าทั้งโลภะ โทสะ โมหะ ถูกการบำเพ็ญตบะจากการบวชและตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรมแผดเผา จนกระทั่งกิเลสสุก พ้นจากความดิบ คือกิเลสที่หยาบ เริ่มละเอียดลง ถูกบ่มได้ที่ไปขั้นหนึ่งแล้ว เขาถึงเรียกว่าทิดหรือคนสุก จึงเป็นธรรมเนียมไทยแต่โบราณว่าให้บวชก่อนแต่งงาน เดียวนี้ธรรมเนียม เริ่มจะหย่อน ๆ ลงมา เพราะฉะนั้นจึงเกิดปัญหาครอบครัวเยอะ เพราะว่ายังไม่เคยผ่านการบวชเรียน ดังนั้นให้พวกเรามาช่วยกันฟื้นฟูธรรมเนียมนี้กลับมา ชายไทยเกิดมาชาติหนึ่งก็บวชเสียเถิด ถ้าเกรงว่าทำงานแล้วจะหาเวลาบวชยาก ขณะกำลังเรียนหนังสืออยู่พอปิดเทอมก็บวชเลย มีจังหวะเมื่อไรรับบวชเลย ถ้าอยู่ชั้นมัธยมจะบวชเณรก่อนก็ได้ พอครบ บวชพระ บวชช่อรอบก็ยิ่งดี ถึงคราวเกิดมีงานการติดพันขึ้นมา อย่างน้อยเราก็ยังมีช่วงที่เคยบวชอยู่ในผ้าเหลือง

อายุเท่าไร ้วยไหน เหมาะสมที่จะบวชมากที่สุด

การบวชมี ๒ แบบ คือบวชเณรและบวชพระ ถ้าบวชพระ พระวินัยกำหนดว่าจะต้องอายุ ๒๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป คำว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ เขานับจากวันปฏิสนธิวิญญูณ พระพุทธศาสนาเราทันสมัยมาก พระวินัยระบุชัดเจนว่า วันที่ที่สุจิของพ่อผสมกับไข่ของแม่ มีปฏิสนธิวิญญูณถือกำเนิดขึ้น เริ่มนับอายุ ตอนนั้น โดยหลักการแพทย์ปัจจุบัน ปกติคนเราอยู่ในท้องประมาณ ๙ เดือน เพราะฉะนั้นเอาอายุในท้องมารวมอีกหน่อย อายุ ๑๙ ปี ๖ เดือน ก็มาบวชพระได้เลย

ส่วนการบรรพชาเป็นสามเณร อย่างสามเณรราหุล คือ ๗ ขวบ จึงถือตามหลักนี้ว่า อย่างน้อย ๗ ขวบขึ้นไป แต่จริง ๆ แล้วจากประสบการณ์ในการอบรมพบว่า ๗ ขวบ ยังค่อนข้างจะเด็กไปนิดหนึ่ง สามเณรราหุลบวชได้ เพราะว่าท่านสร้างบุญมาเยอะ ๗ ขวบ ก็เพียงพอที่จะเป็นสามเณรเป็นอรหันต์ได้ แต่ปัจจุบันจบ ป.๖ ไปแล้ว อายุประมาณ ๑๒ ปี มาบวชเป็นสามเณรได้ดีเลย

จุดมุ่งหมายของการบวชคืออะไร

เป้าหมายของการบวชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชัดเจนตรงกัน คือมุ่งพระนิพพาน เวลาขอบวชผู้บวช จะเปล่งวาจาถึง ๖ รอบว่า สัพพะทุกขะนิสสรณะนิพพานะสัจฉิกระณตถายะ แปลว่า ข้าพเจ้าขอออก บวชเพื่อสลัดกองทุกข์และทำพระนิพพานให้แจ้ง ต้องเปล่งวาจาอย่างนี้ในท่ามกลางสงฆ์ถึง ๖ รอบ แม้จะบวชช่วงสั้นหรือช่วงยาวก็ตาม มีเป้าหมายในการบวชตรงกัน คือมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน ในระหว่าง ที่เรายังไม่สามารถทำให้หมดกิเลสได้ ก็ให้ใกล้ต่อหนทางพระนิพพาน ถ้าจะเปรียบเทียบเหมือนว่าต้องเดิน ถึงพระนิพพาน ๑๐๐ ก้าว บวชงวดนี้แม้จะไม่ถึง เดินได้สัก ๓ ก้าว เหลืออีก ๙๗ ก้าว ก็ยังดี ดังนั้นบวชแล้วต้องตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรม ประพฤติ ปฏิบัติ ขัดเกลากิเลสอย่างเต็มที่ จึงจะถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการบวช ส่วนอานิสงส์อย่างอื่น เช่น ทำให้ได้ศึกษาธรรมะ ลาศึกษาออกไปจะได้มีหลัก

ในการดำเนินชีวิต เป็นหลักของครอบครัวได้ ทำให้ได้ ฝึกใจให้สงบ บวชแทนคุณพ่อแม่ ทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นผลพลอยได้

การบวชธรรมทายาทภาคฤดูร้อนมีข้อมูลอย่างไรบ้าง

ช่วงซัมเมอร์มีการจัดบวชหลายกลุ่มทีเดียว ตั้งแต่ผู้ที่ยุ่มีมัธยมต้น คือจบ ป.๖ เป็นต้นไป ก็เป็นกลุ่มของยุวธรรมทายาท บวชเป็นสามเณร ส่วนมัธยม ปลาย ก็ถือว่าเป็นกลุ่มมัชฌิมธรรมทายาท ส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นอุดมศึกษา ก็จะเข้ากลุ่มธรรมทายาท อุดมศึกษา ใครครบบวชก็บวชเป็นพระ ยังไม่ครบก็บวชเป็นสามเณร แต่ก็อยู่กลุ่มเดียวกัน เพราะ พื้นภาวะความรู้ใกล้เคียงกัน ก็อบรมไปด้วยกัน ส่วนผู้ใหญ่ที่ทำงานทำการแล้วก็มาอยู่อีกกลุ่มหนึ่ง มีการ อบรมหลากหลายกลุ่มครอบคลุมทั้งหมด ตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี ขึ้นไป

ถามว่าบวชแล้วจะได้อะไร คำตอบคือว่าได้ฝึก ตัวเองอย่างจริงจัง เพราะที่วัดแม่จะอบรมช่วงสั้น แต่ก็ฝึกอบรมบำเพ็ญสมณธรรมอย่างเต็มที่ ถ้าใครคิดว่าบวชแล้วจะมาพักผ่อนสบาย ๆ ไม่ต้องมาที่นี้ แต่ถ้าบวชแล้วตั้งใจใช้เวลาให้คุ้มค่า มาฝึกฝน เรียนรู้ ให้รู้จักชีวิตของนักบวชจริง ๆ มาศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนาจริง ๆ ทั้งปริยัติ ทั้งการปฏิบัติธรรม ให้มาเลย แล้วจะได้ทั้งธรรมปฏิบัติ ทั้งคำสอนในพระพุทธศาสนากลับไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิต อย่างดีเยี่ยม ตัวเองก็ได้บุญเต็มที่ โยมพ่อโยมแม่ญาติพี่น้องทุกคน ก็จะได้บุญเต็มที่เช่นเดียวกัน

ผลานิสงส์เบื้องต้นในการออกบวชคือ

- ๑ . ได้บารมีจากการบวช (เนกขัมมะบารมี ซึ่งพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้า พระโศภิตสัถย์ และสาวกได้สร้างบำเพ็ญทุกขชาติ
- ๒ . ได้อานิสงส์ส่งผลเพื่อตอบแทนพระคุณบิดา-มารดา ผู้มีพระคุณอย่างมากมาย (ศีล ๒๒๗ ข้อ)
- ๒ . เป็นทางแห่งสายเอกที่มุ่งเพื่อมรรคผล
- ๔ . ได้เรียนรู้หลักประพจน์และธรรมะในพระพุทธศาสนา
- ๕ . เป็นศาสนทายาทที่แท้จริง เพื่อสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
- ๖ . เป็นการแก้ผลของกรรมที่สร้างมาได้เร็ว โดยเฉพาะเข้ารับการปฏิบัติเป็นพระธุดงค์กรรมฐาน เป็นต้น

สำหรับผู้ร่วมเป็นเจ้าของภาพได้อานิสงส์ผลบุญเบื้องต้น คือ

- ๑ . เป็นการสร้างเหตุปัจจัยในการออกบวช (ภาพหน้าหรือปัจจุบันจะได้มีบริวารบวช) ..... ในสมัยพระพุทธเจ้ามีพระอรหันต์ไม่ได้บวชเพราะไม่เคยถวายบริวารบวช
- ๒ . เป็นการสร้างแรงอธิฐาน เพื่อให้ชาติหน้าได้มีโอกาส สบวชบ้างในชาตินี้หรือชาติหน้า (สำหรับผู้หญิงปรารถนาได้เป็นชายได้ออกบวชเป็นพระ)
- ๓ . เป็นการสร้างบุญบารมีจากการบวช (เนกขัมมะบารมี:บารมีจากการบวช)
- ๔ . เป็นการสนับสนุนการสร้างศาสนทายาทเพื่อต่ออายุพระพุทธศาสนา (ถ้าใครแนะนำลูกออกบวชนั้นเป็นการมอบเป็นลูกในพระพุทธศาสนา)
- ๕ . ได้เป็นส่วนหนึ่งในบุญที่พระธุดงค์ทุกรูปได้ประพจน์ปฏิบัติธรรมความดีงามในโครงการด้วย
- ๖ . แก่กรรมของเราได้ส่วนหนึ่งเพราะได้บุญจากการสนับสนุนการบวชแล้วก็แผ่บุญกุศลให้เจ้ากรรม (การบวชแล้วปฏิบัติถือว่าสูงสุด)

๗ . เป็นการสนับสนุนให้ผู้ประสงค์บวชได้มีโอกาสได้บวชเพื่อศึกษา ธรรมประเพณีธรรมในร่มผ้า กาสายะ เป็นต้น

อานิสงส์ของการออกบวช

พระเจ้าอชาตศัตรูทูลถามพระพุทธเจ้าว่า "บุคคลในโลกนี้เขามีอาชีพแตกต่างกัน เป็นทหาร เป็น ข้าราชการ เป็นคหบดี มีอาชีพเป็นช่างต่าง ๆ เป็นขวานา เป็นชาวไร่ ชาวสวน หรืออาชีพช่างไม้ต่าง ๆ บุคคลที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ เมื่อประกอบอาชีพแล้วก็สามารถจะสร้างตัวได้ เลี้ยงตัวได้ในปัจจุบันแล้ว ก็มีเงินทองเลี้ยงดูบุตรภรรยาของตน และก็ทำบุญ ทำทาน ก็มีโอกาสไปเกิดบนสวรรค์ อยากจะถามว่า ในพระพุทธศาสนานี้ พระองค์ตรัสความเป็นสามัญผล คือ ผลที่จะได้จากการบวช ของกุลบุตรในศาสนา นี้ไว้อย่างไรบ้าง? "

พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า "ผู้ที่บวชเข้ามาในศาสนานี้ย่อมได้อานิสงส์ถึง ๑๔ ประการ"

สามัญผล ๓ หมวด

สามัญผล หรือ ผลของความเป็นสมณะที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้นี้ สามารถจัดออกได้เป็น ๓ หมวด คือ

หมวดที่ ๑ ทำให้พ้นจากฐานะเดิม คือ พ้นจากความเป็นทาส เป็นกรรมกร เป็นขวานา ได้รับการปฏิบัติดีแม้จากพระมหากษัตริย์ นี้ คือ ผลข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒

หมวดที่ ๒ เมื่ออบรมจิตใจเป็นสมาธิ เป็นเหตุให้ได้ฌานที่ ๑ ถึงที่ ๔ อันทำให้กิเลสอย่างกลาง สบลงได้ คือ ผลข้อที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖

หมวดที่ ๓ ทำให้ได้วิชา ๘ เริ่มตั้งแต่ข้อที่ ๗ คือ ได้วิปัสสนาญาณ จนถึงข้อที่ ๑๔ คือ อาส วัทขยญาณ

ในข้อแรก พระพุทธองค์ตรัสถามพระเจ้าอชาตศัตรูว่า "ก็คนที่เป็มหากรรมกรของพระองค์ เคย รับประทานอยู่ ตื่นก่อนนอนที่หลังมหากรรมกรเหล่านั้นมาพิจารณาว่า พระมหากษัตริย์เจ้านายของเรา นี้ทรงมีบุญญาธิการ มีบุคคลแวดล้อม มีทรัพย์สินนานัปการ มีอำนาจยิ่งใหญ่ พระองค์ก็เป็นมนุษย์ เราก็ เป็นมนุษย์ เพราะฉะนั้น เราจะต้องออกบวชเสียดีกว่า เมื่อออกบวชแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ ต่อมา พระองค์ได้พบมหากรรมกรของพระองค์นั้น พระองค์จะเรียกบุคคลนั้นให้มาทำงานรับใช้พระองค์ ให้ตื่น ก่อนนอนที่หลังอีกหรือเปล่า? "

พระเจ้าอชาตศัตรูทูลตอบว่า "ไม่อย่างนั้น แต่ข้าพระองค์จะเคารพกราบไหว้ผู้นั้น ให้ความ ค้ำครองตามธรรม"

พระพุทธองค์ตรัสว่า : นี้แหละคืออานิสงส์ของการบวชข้อที่ ๑ ที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน

ต่อจากนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า "มีคนที่ทำนาของพระองค์ มาพิจารณาว่า พระเจ้าแผ่นดินของ เรามีอำนาจาสนามีบุญใหญ่ พระองค์ก็เป็นมนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์ โฉนหนอ เราจึงจะได้ออกบวช ประพฤติพรหมจรรย์ และในที่สุด ท่านผู้นั้นก็ได้ออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ เมื่อพระองค์ทรงพบภิกษุ ที่เคยเป็นขวานานั้นเข้า จะตรัสเรียกท่านผู้นั้นให้ มาทำนาให้แก่พระองค์อีกหรือ? "

พระเจ้าอชาตศัตรูทูลตอบว่า "ไม่อย่างนั้น แต่ข้าพระองค์จะเคารพกราบไหว้ ให้ความค้ำครอง ถวายปัจจัย ๔ ให้การค้ำครองด้วยความเป็นธรรมแก่ผู้นั้น"

พระพุทธองค์ตรัสว่า นี่เป็นสามัญผล คือ ผลที่เห็นได้ชัดจากการบวชข้อที่ ๒

พระพุทธเจ้าจึงตรัสต่อไปว่า คหบดีหรือ กุลบุตรในแคว้นแคว้นของพระองค์นี้ มาพิจารณาเห็นว่า พระเจ้าแผ่นดินของเรานั้นเพียงพร้อมไปด้วยความสุข มีความรุ่งเรือง ก็เรานี้เห็นว่าการครองเรือนเต็ม ไปด้วยความทุกข์ เป็นที่คับแคบ ส่วนบรรพชาเป็นช่องว่าง การที่อยู่ครองเรือนจะประพฤติพรหมจรรย์ ให้บริสุทธิ์สะอาดดุจดั่งสังข์ขัณฑ์นั้นทำได้ยาก เพราะฉะนั้น เขาจึงออกบวช ประพฤติพรหมจรรย์ สมบูรณ์ ไปด้วยศีล คือ จุลศีล มัชฌิมศีล และมหาศีล (คือ ศีลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และศีลมาก) ต่อจากนั้นภิกษุ นั้นสำรวมอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีสติสัมปชัญญะ ละบาปอกุศล มีสันโดษ ยินดีด้วยปัจจัย ๔ ออกป่าบำเพ็ญสมาธิ ละนิวรรณ์ ๕ ได้ ในที่สุดก็ได้ บรรลุฌานที่ ๑ ได้ประสบการณ์อันเกิดจากฌาน นี้ คืออานิสงส์ของการบวช หรือสามัญญผล ข้อที่ ๓ ต่อจากนั้น ท่านผู้นั้นก็บำเพ็ญสมาธิจน บรรลุฌานที่ ๒ ก็เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๔ บรรลุฌานที่ ๓ ก็เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๕ บรรลุฌานที่ ๔ ก็เป็น อานิสงส์ข้อที่ ๖ ต่อจากนั้น ท่านก็น้อมจิตไปเพื่อเจริญวิปัสสนา โดยพิจารณาพระไตรลักษณ์ จนจิตของ ตนเข้าถึงวิปัสสนาญาณ แยกรูปแยกนาม พิจารณานามรูป เห็นตามความเป็นจริง ก็เป็นเหตุให้ท่านผู้นั้น สามารถบรรลุญาณทัสสนะ อันเป็นวิปัสสนาญาณ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า นี่คือ อานิสงส์ของการบวชข้อที่ ๗ ต่อจากนั้นก็บรรลุ มโนมยิทธิ คือ ฤทธิ์ทางใจ นิรมิตกายอื่นจากกายนี้ได้ เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๘ ต่อจากนั้น ก็ได้บรรลุ อิทธิวิธี คือ แสดงฤทธิ์ เช่น น้อยคนทำให้เป็นมากคน ดำไปในดิน ดำไปในน้ำได้ก็เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๙ เมื่อปฏิบัติต่อไปก็ สามารถได้ ทิพโสตา คือ หูทิพย์ ได้ยินเสียงจากที่ไกลเกินวิสัยของมนุษย์ธรรมดา เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๑๐ เมื่อปฏิบัติต่อไป ก็สามารถได้ เจโตปริยญาณ คือ รู้ใจคนอื่น คือ สามารถทายใจคนอื่นได้ (แม้ในปัจจุบันก็มีพระบางรูปที่สามารถรู้ใจคนอื่นได้ เรียกว่า เจโตปริยญาณ) การได้เจโตปริยญาณ เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๑๑ บางท่านก็ระลึกชาติได้ ที่เรียกว่า บุปเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ระลึกชาติหนหลังได้เป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นจำนวนหลายชาติ หรือชาติจำนวนมากที่ผ่านมาในอดีต การระลึกชาติหนหลังได้นี้ เป็น อานิสงส์ข้อที่ ๑๒ บางท่านก็ได้ทิพจักขุ หรือ จุตูปปาตญาณ คือ ญาณรู้จุดกำเนิดของสัตว์ทั้งหลาย คือ สามารถรู้เห็นสัตว์ทั้งหลายที่เกิดและที่ตายด้วยตาทิพย์ การได้ทิพจักขุนี้ เป็นอานิสงส์ของการบวชข้อที่ ๑๓ ในที่สุดก็ได้บรรลุอาสวักขยญาณ คือ ทำกิเลสให้สิ้นไป ก็เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๑๔ พระพุทธองค์ทรง สรุบ ในที่สุดแห่งทุกข้อว่า เป็นผลแห่งความเป็นสมณะที่เห็นได้ในปัจจุบันว่าสูงกว่ากันไปตามลำดับ คือ ตั้งแต่ขั้นแรกแล้วบรรลุสูงขึ้นๆ ไปตามลำดับ ซึ่งเป็นอานิสงส์ของการบวช ที่เห็นได้ชัดเช่น ผู้ที่ได้บรรลุ ฌานที่ ๒ ก็ประเสริฐกว่าฌานที่ ๑ ได้บรรลุฌานที่ ๓ ประเสริฐกว่าฌานที่ ๒ ได้บรรลุฌานที่ ๔ ประเสริฐ กว่าฌานที่ ๓ และการบรรลุต่อไป ก็สูงขึ้นตามลำดับ วิชชา ๘ คืออะไร ?

วิชชา ๘ ก็คือ

๑. วิปัสสนาญาณ ญาณอันนับเข้าในวิปัสสนา
๒. มโนมยิทธิ ฤทธิ์ทางใจ
๓. อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้
๔. ทิพโสตา หูทิพย์
๕. เจโตปริยญาณ รู้ใจคนอื่น
๖. บุปเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้
๗. ทิพจักขุ ตาทิพย์
๘. อาสวักขยญาณ ทำอาสวะ คือ กิเลสให้สิ้นไปได้

ผู้บวชย่อมได้อานิสงส์แห่งบุญจากการบวช ได้ฝึกฝน อบรมตนเองตามพุทธรวิธี แม้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ ก็สามารถ นำพาชีวิตให้พบกับเป้าหมายอันสูงส่ง และย่อมได้อานิสงส์ มากมาย ยากที่จะนับจะประมาณได้เพราะความตั้งใจอัน มั่นคงที่จะบวช ฝึกฝนตนเอง ถ้าตั้งใจประพฤติปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด ย่อมได้อานิสงส์ ดังนี้

๑. เป็นผู้รู้จักบริหารเวลา คือรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เรียกว่า ความเป็นผู้รู้กาลซึ่งเป็น
คุณธรรมข้อหนึ่งที่ทำให้ เป็นสัตบุรุษ
๒. แม้ช่วงเวลาจะสั้น แต่ถ่าลงปฏิบัติอย่างจริงจัง ก็จะได้ ลิ้มรสความสุข จากความสงบตั้งแต่ยัง
เยาว์
๓. มีโอกาสได้ศึกษาหลักธรรมไว้กำกับความรู้ จะได้ใช้ ความรู้ ไปในทางที่ถูกที่ควร
๔. ได้ฝึกวินัยและเข้าใจวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะถ้าบรรพชาแล้วตั้งใจฝึกฝนอบรม
ตนเอง อย่างจริงจัง ต่อไปจะเป็นคนรักระเบียบวินัย
๕. ได้ฝึกสมาธิ ทำจิตให้สงบ ซึ่งเป็นผลดีต่อการเรียน
๖. เกิดความปลื้มปิติยินดีที่ได้ทำความดีตั้งแต่ยังเยาว์ความปิตินี้เองที่จะเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงหัวใจ
อยู่เสมอ
๗. ทำให้มีความอดทน ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใดๆ
๘. ทำให้รู้จักตนเองนั่นคือรู้ว่าตนเองมีความรู้ความสามารถคุณธรรมแค่ไหนเพียงใด เพื่อที่จะได้
พัฒนาปรับปรุง ตนเองให้ดียิ่งขึ้น
๙. ได้ชื่อว่าเป็นผู้เริ่มถากถางหนทางไปพระนิพพาน